

Basisinkomen en de dynamiek van de economie

Een kort overzicht van tussenstappen. De kenmerkende percentielen met bijbehorend besteedbaar inkomen in verschillende vormen Bi.

Percentiel	23	52	75	95
Besteedbaar Inkomen	rond vol-wassenheid	rond WML	rond 1* modaal	rond 2* modaal
Norminkomen	956	13.467	24.944	47.235
Basisinkomen	9.278	21.509	30.503	51.742
Bi FNV Ug	11.862	21.077	27.536	42.776
Garantie Inkomen	13.263	23.274	30.870	50.569
Negatief IB	13.200	14.724	27.156	50.480

Benadering van verschillende vormen Bi vanuit de CPB overzicht, met overschotten (ruimte) en tekorten (extra behoeften), leidt tot volgende resultaten als dezelfde methode wordt gebruikt om de **economische groei I** te berekenen.

Inkomen	Kosten Basis Inkomen	relatieve impuls besteding	groei economie	groei belasting-opbrengst
Norminkomen	-	-	-	-
Basisinkomen	178.423	71.161	127.301	-56.140
Bi FNV Ug	178.423	43.691	67.217	-23.526
Garantie Inkomen	62.615	91.106	134.972	-43.866
Negatief IB	44.159	50.514	85.545	-35.031

Door de multiplier toe te passen op de bestedingsimpuls die het basisinkomen is werden de resultaten hierboven zichtbaar. Door de bestedingsimpuls van het basisinkomen neemt de omvang van de economie toe waardoor er meer aan belasting binnenkomt.

In de volgende tabel is de 'ruimte extra besteding' gerelateerd aan de bestedingsmultiplier voor economische groei en groei van de belastingopbrengst. De uitwerking suggereert dat in het norminkomen door een aanpassing van de belastinginning een grote economische groei mogelijk is. Ook met het basisinkomen en Bi FNV Ug is een fikse **economische groei II** mogelijk met bijbehorende belastingopbrengst. Dat maakt het basisinkomen betaalbaar(der).

Inkomen	Kosten Basis Inkomen	relatieve impuls besteding	groei economie	groei belasting-opbrengst
Norm inkomen	-	126.276	225.896	-99.620
Basisinkomen	178.423	151.124	270.346	-119.223
Bi FNV Ug	178.423	108.662	167.172	-58.510
Garantie Inkomen	62.615	306.966	454.765	-147.799
Negatief IB	44.159	287.923	487.592	-199.669

Wat hier natuurlijk ook verondersteld wordt, is dat alle middelen die verdiend worden, ook onmiddellijk weer de economie ingaan. Als alle inkomsten en winsten niet worden ingezet (uitgegeven) zakt de economie snel in. Als de winsten niet worden uitgegeven, als het geld weglekt uit de economie, zal de hoge groei niet gehaald worden. Het weglekken van geld is wat de laatste tijd waarneembaar was in ontwikkelde kapitalistische economieën. Zelfs 'gratis geld' van centrale banken beïnvloedt de bedrijvigheid nauwelijks. Wat ontbreekt zijn winstge-

vende investeringsmogelijkheden met hogere winsten dan gebruikelijk. Het gebrek aan voldoende inflatoire winstverwachtingen leidt tot stagnatie van de investeringen. Als een 'normaal' rendement op vermogen 10% is, dan investeert men niet als de verwachte winst 5% is. Eventuele werkgelegenheid doet er niet toe, het gaat om de winst.

Een CPB achtergronddocument van maart 2017, Kritische Multiplierwaarden, stelt op p 5. "De OESO vindt in 2012 multipliers die groter zijn voor grotere landen en kleiner in kleine open economieën. Kwantitatief gezien lijkt dit effect echter niet van grote relevantie: input-output-tabellen suggereren dat de gemiddelde en marginale euro voornamelijk binnen Nederland besteed wordt." Dat laatste is hoopgevend en beperkend. Het is mooi als de groei voornamelijk in Nederland gerealiseerd wordt. Het is de vraag of dit kan als de groei "uit een andere realiteit" komt.

De economische groei die het model suggereert bij een Garantie Inkomen en bij een Negatief IB is een beeld uit **een andere realiteit**. Het kan wel. De huidige prijzen zijn laag door het gigantische aanbod in Azië, en het aanbod is nu hoog door het gigantische aanbod uit Azië.

De vraag die om verdere adstructie, onderbouwing, vraagt is die over de **bestedingsimpuls**. Hoe sterk werkt die door? Hoe lang duurt het voor de **bestedingsmultiplier** uitgewerkt is? Hoe snel is de top bereikt? Hoe stabiel is het topniveau, en hoe duurzaam is die? Hoe groot moet de impuls zijn als de voorgaande punten mee overwogen worden?

Ik ben hier eerder op ingegaan naar aanleiding van de presentatie van Vrijzinnige Partij in Dudok over het Basisinkomen. Een belangrijke assumptie is dat hier uitgegaan wordt van een afwikkeling die langdurig doorwerkt en niet van een die snel wegebt omdat ze weggedrukt wordt door andere invloeden. Het wordt wel aangeduid als Oud Keynesiaans tegenover Nieuw Keynesiaans. In het nieuwe model spelen rationele verwachtingen een rol, verwachtingen die alle effecten van beleid teniet doen.

De ECB positioneert een nieuwer model waarin het effect toch langzaam wegebt door weer andere invloeden. Reden, rentebetalingen en stijgende belastingen die het voordeel weg nemen. Het verwachte verdwijnen van de voordelen doet de effecten teniet.

Een ander, Nederlands probleem, is dat alle koopkrachtstimulansen weglekken naar het buitenland. Neem een T-shirt als exemplarisch model waarbij slechts 10% weglekt naar het buitenland, 17% als belasting weglekt terwijl de toegevoegde waarde van de resterende 73% in tweede instantie weglekt als 26% inkomstenbelasting. Dit sluit aan bij de conclusie van het CPB hiervoor.

Nu wordt eerst gekeken naar de opmerkingen van Bas Jacobs, hoogleraar politieke economie in Rotterdam EUR, over het weglekken van iedere begrotingsimpuls. Dat vraagteken is blijven hangen n.a.v. het mislukte arbeidsmarktbeleid in de jaren 70. Nu wordt gedacht dat een deel van de bezuinigingen weglekt naar het buitenland omdat het besteed werd aan buitenlandse goederen. Maar Nederland wentelt haar bezuinigingen af op het buitenland. De invoerquote in Nederland wordt geschat op 28%, de rest van de invoer is doorvoer.

Jacobs geeft ook een belangrijke redenering die voor de invoering van een basisinkomen interessant is, namelijk dat sommige mensen een liquiditeitsprobleem hebben. Dat betekent dat mensen meer noden hebben dan geld. Daar tegenover staan natuurlijk ook mensen die meer sparen omdat ze onzeker zijn over de toekomst. Zij sparen uit voorzorg. Als de belastingen hoger zijn, nemen de bestedingen ook af, neemt de bestedingsmultiplier af.

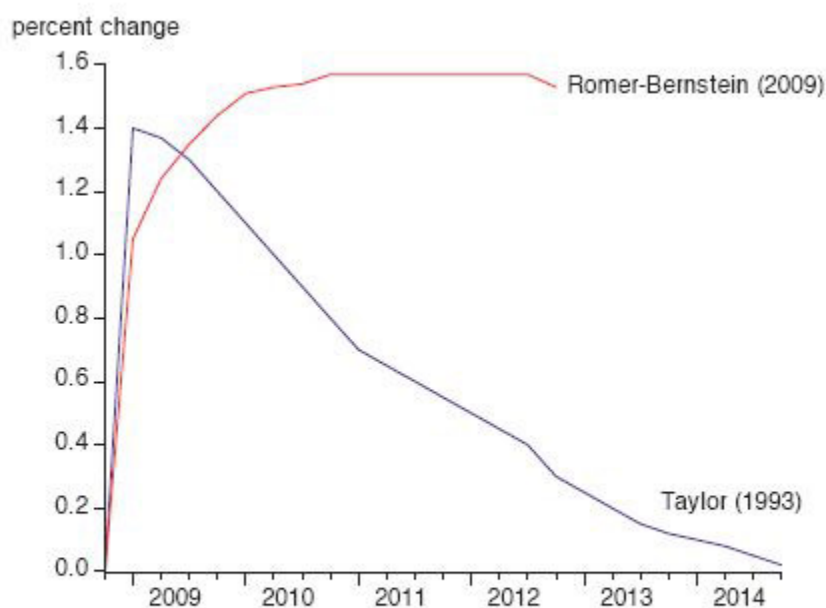
Jacobs geeft aan dat zijn eenvoudige IS-LM model, geleend van Mundell-Fleming, (korte termijn, vaste prijzen, vaste wisselkoersen, exogeen monetair beleid) redelijke uitkomsten geeft. Het tegendeel wil hij graag geloven op basis van overtuigende theorie of empirie, niet op grond van vooronderstellingen. Vooronderstellingen zijn geen bewijs.

Dit laatste vooral om aan te geven dat begrotingspolitiek, en dat is de invoering van een basisinkomen, als lange termijn begrotingspolitiek werkt en niet automatisch weglekt. Zelfs als de neoliberalen hun best doen alles te verkopen, de economie blijft Nederlands.

De volgende stap is een stap terug, op zoek naar meer bewijs voor de bestedingsmultiplier. De Economist geeft haar mening in 2009. Ze maakt de belangrijke opmerking dat het effect van de multiplier sterk afhangt van de economische omstandigheden. Bij een volledige bezetting van de productiecapaciteit leidt het tot import of inflatie. In een situatie als die in Nederland waar productiecapaciteit wordt stilgelegd uit bezuinigingsoverwegingen zal een bestedingsimpuls hopelijk stilgelegde capaciteiten reactiveren.

De Economist geeft ook aan dat een bestedingsimpuls bij arme mensen meer effect heeft dan bij rijken. Dit komt omdat arme mensen meer uitgeven dan rijken, die al alles hebben. Waarschijnlijk wordt dit verschil enigszins geëgaliseerd door progressieve belastingen. Belangrijk is ook hoe mensen reageren op de bestedingsimpuls. Belangrijk is ook of de bestedingsimpuls eenmalig of permanent is. De bestedingsimpuls van een basisinkomen is langdurig herhalend.

Hieronder wordt aangegeven hoe de impuls zich stabiliseert of tussen de vingers doorloopt.

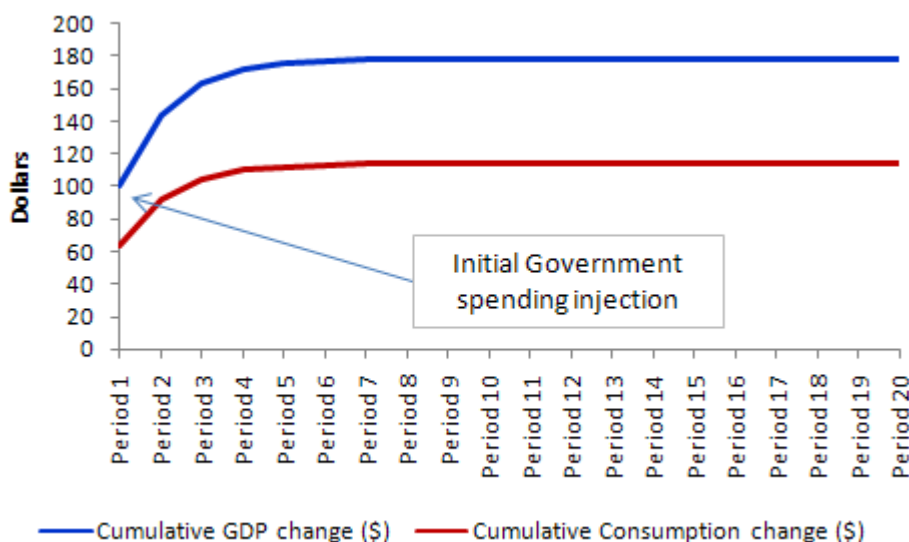
Figure 1. Estimated Impact on GDP of a Permanent Increase in Government Purchases of 1 percent of GDP

De eenmalige impuls bouwt bij Romer-Bernstein voort op de initiële impuls waardoor het uiteindelijke effect leidt tot een economische activiteit op een hoger niveau. De aanhangers Romer-Bernstein verwachten dat de consumptie leidt tot het multipliereffect, tot de stijging van het nationale inkomen, het brengt alles op een hoger niveau.

Bij Taylor lekken alle effecten weg waardoor de impuls na enige tijd verdwenen is. De rationele verwachtingen van burgers zien overheidsschulden op zich af komen. Dat betekent hogere belastingen, ze zien de rente stijgen en potten geld op om zich daartegen te wapenen. Allemaal effecten die de consumptie beperken en groei voorkomen.

Het voorbeeld Taylor is een bewijs op grond van vooronderstellingen, zoals hierboven al genoemd. De grafiek laat de cumulatieve verandering van het nationale inkomen zien en de daaropvolgende verandering van de consumptieve bestedingen. Het toont de initiële impuls en het wegstervende effect.

Daarom hieronder een nadere uitwerking van het model.

De tabel hieronder tonen de stappen die leiden tot het steeds iets hogere nationale inkomen. De consumptie die overblijft na de initiële vergroting van het inkomen wordt verminderd met de belastingen en de besparingen. Wat overblijft wordt geconsumeerd. Je kunt ook zeggen, wat niet wordt geconsumeerd wordt gespaard.

De consumptie zorgt voor het multipliereffect, zorgt voor het inkomen na de voorgaande productie om de consumptie te bevredigen.

	Period by period changes in aggregates					
	GDP (1)	Consumption (2)	Saving (3)	Imports (4)	Taxes (5)	Leakages (6)
Period 1	100	64.0	16	20.0	20.0	56.0
Period 2	44.0	28.2	7	8.8	8.8	24.6
Period 3	19.4	12.4	3	3.9	3.9	10.8
Period 4	8.5	5.5	1	1.7	1.7	4.8
Period 5	3.7	2.4	1	0.7	0.7	2.1
Period 6	1.6	1.1	0	0.3	0.3	0.9
Period 7	0.7	0.5	0	0.1	0.1	0.4
Period 8	0.3	0.2	0	0.1	0.1	0.2
Period 9	0.1	0.1	0	0.0	0.0	0.1
Period 10	0.1	0.0	0	0.0	0.0	0.0
Period 11	0.0	0.0	0	0.0	0.0	0.0
Period 12	0.0	0.0	0	0.0	0.0	0.0
...						
...						
Total change	179	114	29	36	36	100

Parameters

c is the extra consumption per dollar of disposable income

0.8

t is the proportional tax rate per dollar

0.2

m is the extra spending on imports per dollar

0.2

Multiplier

1.79

(a) is the initial change in government spending which firms immediately respond to by increasing production (say it is an order for something)

Met de gegevens van Bas Jacobs en de resultaten van de exercities van een basisinkomen van €1.100 per maand (€13.200 per jaar) is gekeken hoe de schattingen van belastingen, besparingen, import en investeringen uitwerken.

Groot verschil met de voorbeelden hierboven is dat het basisinkomen een voortdurende impuls is waardoor het hele economische systeem op een hoger niveau getild wordt.

Het onvoorspelbare van de toekomst is dat nu onbekend is welke positieve en negatieve krachten in de markt en in de maatschappij tot ontwikkeling zullen komen. Maar men is er zelf bij om eventuele tegenkrachten te beteugelen.

De gegevens die zijn ingevoerd zijn de gegevens die volgen uit de invulling van het model basisinkomen. De gegevens zijn aangepast voor de specifieke omstandigheden van de modelsituatie. Dat blijkt vooral uit de gehanteerde belastingvoeten.

	norm	OBi	FNV Ug	Gar Ink	Neg IB
marginale consumptiequote	85%	85%	85%	80%	80%
marginale importquote	25%	25%	25%	25%	25%
marginale belastingquote	37%	37%	50%	50%	37%
marginale investeringsquote	10%	10%	10%	10%	10%

Met behulp van deze gegevens wordt een bestedingsmultiplier en een belastingmultiplier berekend.

	DY/DG	DY/DT
	$\Delta\Psi/\Delta\Gamma$	$\Delta\Psi/\Delta T$
Normaalinkomen	1,79	-0,79
Basisinkomen	1,79	-0,79
Bi FNV Ug	1,54	-0,54
Garantie Inkomen	1,48	-0,48
Negatief IB	1,69	-0,69

Door deze waarden expliciet te vermelden zijn ze open voor discussie en aanpassing.

$$\Delta\Psi/\Delta\Gamma = 1/[1-(1-t)(c+i-m)] \quad \text{bestedingsmultiplier}$$

$$\Delta\Psi/\Delta T = -(1-t)(c+i-m)/[1-(1-t)(c+i-m)] \quad \text{belastingmultiplier}$$

$$Y = C + I + G + (E - M)$$

$$Cb = Y - T$$

$$T = tY$$

$$C = C(r, (1-t)Y)$$

$$I = I(r, (1-t)Y)$$

$$E = E(e, (1-t)Y)$$

$$M = M(e, (1-t)Y)$$

= nationaal 'bruto' inkomen = netto nationaal product

$$Y = C(r, (1-t)Y) + I(r, (1-t)Y) + G + E(e, (1-t)Y) - M(e, (1-t)Y)$$

De waarden r (rentevoet) en e (wereldmarkt) worden niet ingevuld omdat ze stabiel worden verondersteld. De waarden in dit model hebben er geen invloed op omdat Nederland klein is.

Terug naar overzicht Basisinkomen, [Bi](#),

Of terug naar de website van [Cocha](#).